

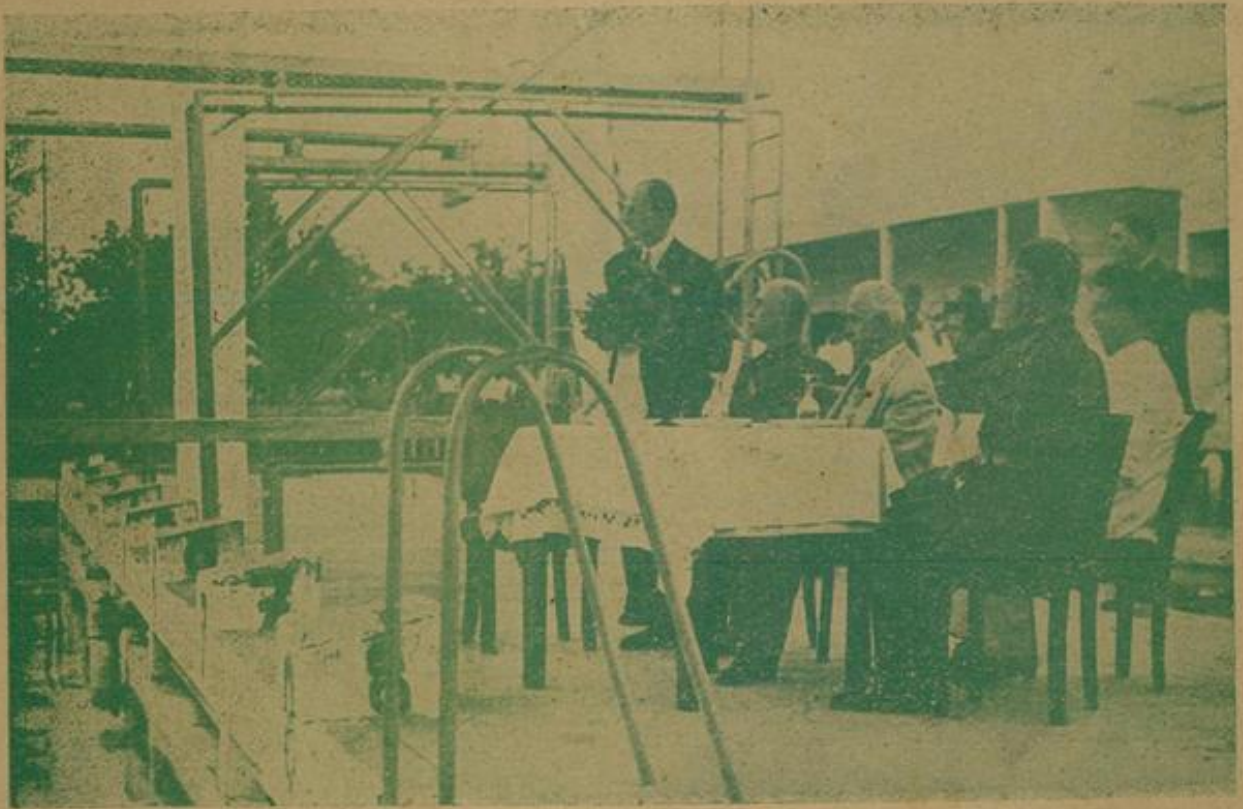
Çukurova

ADANA HALKEVİ KÜLTÜR DERGİSİ

Cilt : 1

(NİSAN - 1947)

Sayı : 9

BU SAYIDA

Hakikat	Asyalı	Verem Dispanserleri	D. Y. Ceylanoglu
2. İnönü Zaferi	Cengiz Turhan	Ayrılık Üzerine	Hüseyin Şaşırılmaz
İlk zamanlarda Çukurova	Şevki Berker	Âşık Avcı Osman	Etem Yılmaz
İlâhi Aşk	H. R. Soykan	Dr. İsmail Coşkun	Dr. Cezmi Türk
Çukurova İşletmeciliği	M. Alap	Koşuş (Şiir)	Gök — Han
Tesadüf ve Kader	Lütfi Ayda	Bahar Gelmiş	Ali Şimşek
Hasta (Şiir)	Hamid S. Asyalı	Nedamet	M. Arif Arık
Grip ve Adana	D. Bedri Görgün	Ona	M. Nedim Kuru
Gene Musiki Üzerine	İzzet Arslan	Türkle Uğraşılmaz	Aziz Eryalaz

HAKİKAT

I

Hayat yatakta güzeldir;
Tevekkülde, falda değil.
Şarap, dudakta güzeldir;
Salkım salkım dalda değil.

Arının hıncı insanda;
Şu yanda, bu yanda değil.
İnsan, gasbettiği balda,
İnsan, insanda değil.

II

Dağ olur aşılmaz,
Yol olur geçilmez mi?
Bütün dertlerle dünya,
Bizim olur sevilmez mi?

İnsanların basireti,
Doğumun ölüme nisbeti.
Çocuğun büyüme kısmeti
Meme olur emilmez mi?

Hamid Salih Asyali

Çukurova

Adana Halkevi tarafından Ayda bir
defa çıkarılır.

Fikir ve Sanat Dergisi

YAZI İŞLERİNİ FİLEN İDARE EDEN

Hamid Salih ASYALI

Seneliği : 240 Kr.

6 Aylığı : 120 Kr.

Gönderilen Yazılar neşredilsin edilmesin
iade edilmez.

Adres : Adana Halkevi Bşk. Iığı veya
Çukurova Dergisi Yazı İşleri Md. 1050

Çukurova

Cilt : 1

Nisan 1947

Sayı : 9

İKİNCİ İNÖNÜ ZAFERİ

Yazan : Cengiz Turhan

Sayın bayanlar, baylar.

Bugün İkinci İnönü zaferinin yirmi altıncı yıl dönümüdür. Harp ve İstiklâl tarihimizin önemli olayını teşkil eden bu zafer günü hepimize kutlu olsun.

İkinci İnönü savaşı, İnönü mevzileri önünde kuvveti kırk bini geçen düşmanın 24 bin kahraman Türk asker ve subaylarının azimli, iradeli kat'i netice veren darbesi ve ateşi altında ezildiği ve eridiği gündür.

Bu tarihi gün, parlak zaferlerin başında sağlam bir kale halinde yükselen Türk cesaretinin Türk kahramanlığının çelikleşmiş bir harikasıdır.

Üçşehitler tepesi, Metreştepe bu zaferin, bu şerefli günün canlı ve şanlı âbideleridir.

Svgili Dinleyiciler !

Ebedî Ata, Büyük İnönü'nün, muzaffer kumandanın bu zaferini tebrik ederken ona en yüksek takdirlerini şöylece ifade etmişti :

Bütün tarihi âlemde, sizin İnönü meydan muharebelerinde deruhte ettiğiniz vazife kadar ağır bir vazife duruhte etmiş kumandanlar enderdir. Milletimizin istiklâl ve hayatı dâhiyane idareiniz altında şerefle vazifelerini gören kumandan ve silâh arkadaşlarınızın kalp ve hamiyetine büyük emniyetle istinat ediyordu. Siz orada yalnız düşmanı değil, milletin makûs talihini de yendiniz. İstilâ altında bedbaht topraklarımızla beraber bütün vatan, bugün müntehalarına kadar zaferinizi tes'it ediyor. Düşmanın hırsı istilâsı, azim ve hamiyetinizin yalçın kayalarına başını çarparak hurdahaş oldu. Namınızı tarihin kitabei mefahiretine kaydeden ve şükraza sevk-

eden büyük gaza ve zaferinizi tebrik ederken, üstünde durduğunuz tepenin size binlerce düşman ölüleriyle dolu bir meydanı şeref seyrettirdiği kadar milletimiz ve kendiniz için şaşaayı istilâ ile dolu bir ufku istikbale de nazır ve hâkim olduğunu söylemek isterim.

Değerli yurddaşlarım!

Türk milleti bu ilk istiklâl zaferiledir ki, ümitsizliği ve kötümserliği üstünden atmış, Milli Kurtuluşun muhal değil, artık mümkün olacağına bütün varlığıyla inanmıştı.

İstiklâl harbinin bu dönüm noktasıdır ki, Türk milletinin mustakil ve mes'ut yaşamasındaki gerçek mukadderatı tayin edildi.

Aziz dinleyiciler!

İşte otuz bir Mart'ta bir Nisana bağlayan ebedî gün İnönü kahramanlarının, Türk milletinin sarsılmaz iman birliğile, azgın ihtiras ve istilâ ejderinin başına Türk süngülerinin Türk zafer mızraklarının aman vermeyen ilâhi savletinin indiği bir gündür.

Gerçi bu muharebede çok can kaybettik. Fakat, inandığımız ve kutsal bildiğimiz bir davâ uğruna bile bile ölmek, bizim için şereflerin üstünde en aziz bir idealdir. Vatan için, hürriyet ve istiklâl için ölmek, ölümlerin en güzeli.

Bu milli dâvanın gerçekleşmesinde arslan mehmetçiklerin olduğu kadar, mehmetçik Ayşelerin ve mehmetçik Fatmaların da hakkı büyüktür.

- Devamı Sayfa 16 da -

İLKZAMANLARDA ÇUKUROVA ve CİVARI

Quint Curce'e göre İskender'in Tarsus ve civarını istilâsı

Yazan : Şevki Berker

İskender, Abistamenes'e Kapadokya valiliğini vererek bütün kuvvetiyle Kilikya'ya doğru yürüdü ve Cyrus (Kurus) kampı denilen noktaya vardı. Gerçekten Cyrus, ordusunu Lidya'ya ve Krezüs'e karşı yollarken orada konaklamıştı. Bu nokta, Kilikya'ya giren geçitten 50 saat kadardı. Tabiatın insan eline yükseltmiş kalelere benzer olarak yaptığı bu dar boğazlara «Pyles» denirdi.

Kilikya'da hüküm süren Arsames, Memnon'un kurtarıcı mahiyette olan nasihatlarını düşünerek bir karar aldı. Fakat bu karar çoktan gecikmiş bulunuyordu. Düşman çölden başka birşey bırakmamak için Kilikyayı demir ve ateşle tahrip etti ve herhangi bir şekilde faydalı olacak her şeyi yok etti. Müdafas edemeyeceği bir toprağı kısır bırakmağa karar vermişti. Lâkin sağlam bir ordu ile Kilikya'ya yol veren boğazı işgal etmek daha faydalı olabilir ve yola hâkim olan tepeleri tutarak tehlikesizce, altından geçse düşman ordusunu yokedebilirdi. Böyle yapacağı yerde dar yolların muhafazası için bir kaç kişiyi bırakarak çekildi ve bu suretle tahrip olunmaması için kendine verilen bir memleketi aksine harap etmiş

oldu. Muhafız olarak bıraktığı askerler düşmanı görmeğe bile cesaret edemediler, halbuki çok azlık olmalarına rağmen yine geçidi koruyabilirlerdi. Gerçekten, sert ve dik yamaçlardan müteşekkil bir silsile Kilikya'yı kaphıyordu.

Deniz kenarından başhyan ve bir kavis şeklinde bulunan silsile, kıyının bir ucundan öbür ucuna varır. Bu dağlık sırtın denizden en çok uzaklaştığı yerde, aşılması çok zor ve dar üç geçit vardır ki, Kilikya'ya girebilmek için bunların birinden geçilir.

Arazi deniz istikametine doğru alçalır ve bir çok ırmakların kestığı bir ova halini alır. Burada Pyrame (1) ve Cydnus adlı tanınmış nehir akar. (2) Cydnus genişliğinden ziyade en çok berraklığı ile dikkati çeker. Gerçekten, kaynağından hafif bir meyille inerek parlak kumlu yatağında cereyan eder; hiç bir sel Cydnus'un sakinliğini bozamaz. Bu nehir yalnız berraklığı ile değil, aynı zamanda çok serin olması ile de diğerlerinden ayrılır; çünkü nehrin kıyıları kalın ve taze gölgeliklerle kaplanmış. Nehrin bu durumu, kaynağından döküldüğü yere kadar sürer. Kıyılarında şairlerin destanlarıyla tanınmış bir

1 — «Güney» Anadolu'da Toros dağlarının iç sıralarından doğan ve Adana ovasının doğu kısmından geçerek, Akdenize dökülen eskilerin Pyramus dedikleri nehirdir.

Ceyhan nehrinin ova içindeki aşağı mecrası ile munsabının tarih devirleri zarfında büyük değişikliklere uğradığı biliniyor. P. de Tchihatcheff, eski ve Ortaçağ müelliflerinin ifadelerini karşılaştırarak, Ceyhan ile Seyhanın bazan birleşmiş, bazan da ayrı ayrı denize döküldükleri ve son 20 yüzyıl zarfında bu değişikliklerin en az 6 defa tekerrür etmiş bulunduğunu sonucuna varmaktadır. Her ne kadar feyzan sırasında ovanın geniş sahalarının sular ile kaplandığına ve bugün terkedilmiş bazı mecraların yer yer göze çarptığına bakılırsa; bu türlü değişiklikler imkânsız görülmezse de, Ceyhan mecrasının oldukça eski bir zamandan beri şimdiki yerinde bulunduğunu gösterir bir takım emareler vardır. Diğer taraftan Karateş — Burnunun batısında denize kavuşan bir vadi parçası Ceyhan nehrinin eski munsabı olarak telakkî edilmekte ve buna göre, nehrin sonradan doğuya düşüp, İskenderun körfezine dökülmüş bulunması icap etmekte ise de, yukarıda adı geçen vadi parçasının, Scheffer tarafından söylendiği gibi, feyzan sularını boşaltan yardımcı bir mecra olması ihtimal dışıdır.

Menşei Tevrat olan Seyhan ve Ceyhan adları, Araplar tarafından, Ortaasya'nın ikiz nehirlerinden güney Anadolu'nun diğer ikiz nehrine Sarus ve Pyramus'a verilmiş olmalıdır. Ceyhanın geçtiği arazi daha Emeviler devrinden itibaren, şarkî Roma imparatorluğunun hudut bölgesini teşkil ediyordu. Bilâhara Memlûkler devrinde el-Nasır Muhammed b. Kalaun'un Ermeni krallığına karşı kazandığı zaferde elde ettiği ve merkezi Asya olan bir kısım araziye el — Fütûhat ül Ceyhaniye adı verildi ki, Ceyhan nehri, bu araziye Bilâd al-Durub'dan ayırmakta idi.

çok anıtları bulunması söylenirse de zamanla tahrip edilmiş bir haldedirler.

İskender, «Pyles» adı verilen geçitlere girince muhafızların kaçıklarını gördü ve her zamankinden ziyade mesut sonuçlar veren şansına hayran oldu. İskender; geçit yerindeki yükseklikten taşları yuvarlayacak insanlar bulunsa idi ordusunun yok olmasına yeteceğini itiraf ediyordu. Yolun genişliği ancak yanyana dört kişinin geçmesine uygun idi. İskender, ani bir düşman taarruzundan çekindiği için, hafif silâhlarla mücehhez Trakyalıları öncü olarak gönderdi. Bir okcu gurubunu da dağın doruğuna çıkardı. Askerler, ani bir düşman taarruzuna maruz kalmalarını düşünerek oklarını hazır bir halde bulunduruyorlardı. Ordu bu suretle — kaçan İranlıların henüz ateşe verdikleri — Tarsus şehrine hareket etti. İskender, Parmenion'u hafif birliklerle yangını söndürmek için derhal Tarsus'a gönderdi.

Tarsus, Cydnus nehrinin iki kıyısı üzerinde bulunan bir şehirdi. İskender, Tarsus'a yaz mevsiminde geldi. Bu mevsimde denilebilir ki, Kilikya kıyılarındaki kadar hiçbir yerde yakıcı sıcak yoktur. İskender, terli ve çok hararetti olmasına rağmen, Tarsus Çayı'nın berraklığını görerek yıkanmağa teşebbüs etti. Bütün ordunun önünde soyundu emri altındakilere karşı tüvaleti için, fazla itina etmediğini göstermediği bir şeref bildi. Fakat suya girengirmez ani bir titreme ile afeleleri sertleşmeğe başladı ve bütün vücudu sarardı. Bedeni, sanki hayat sıcaklığını kaybetmiş gibi idi. Hizmetkârları onu kollarına aldıkları zaman âdeta bir ölüyü andırıyordu. Baygın bir halde çadırına götürdüler. Ordu gâh büyük bir kedere düşmüş ve hemen hemen herkes mateme bürünmüştü. Şu sözler, göz yaşlarını ve nedameti ifade ediyordu :

«Yürüyüşlerin, hatıralarını saklayacağını en tanınmış bir kralın tam bir hamle ve büyük istilâlar esnasında, harp sahasında ve düşman darbeleri altında değil de su da yikanırken ölmesi gerekirmiy di? Diğer taraftan Darius, hasmını görmeden muzafferane ilerliyordu. Kendileri için zafer kazandıkları bir memlekette, geri dönmekten başka bir çare kalmıyordu. Fakat burada da her şey, kısmen onlar ve kısmen de İranlılar tarafından tahrip edilmiş. Takip eden kimse olmasa bile, bu geniş kırlarda açlık ve sefalet onlara galebe çalardı. Hem bu geri çekilme de onlara yolu kim gösterecekti? İskender'e kim hâlef olabilirdi? Hellespont'a vardıklarını farketse bile onları karşıya geçirmek için dooanmayı kim temin edecekti? (2)

Daha sonra kralın şahsına karşı merhamet duya-

rak, bu genç varlığın ve ruh kuvvetinin yokolmasına teessüf ediyorlar, artık kendi felâketlerini hiç düşünmüyorlardı,

Bununla beraber İskender, biraz daha serbest teneffüs etmeğe ve gözlerini açmağa başladı. Yavaş yavaş kendine geliyor ve etrafındaki arkadaşlarını tanıyabiliyordu. Vahametini hissetmesine rağmen hastalığının şiddeti azalmışa benziyordu. Fakat ruhi buhranlar, maddî elemlerini çoğaltıyor ve nihayet Darius'un, beş gün içinde Kilikyada olacağı söyleniyordu.

Demek ki, İskender'i Darius'e el ve ayağı bağlı olarak bırakacaklardı. İskender, bütün dost ve doktorlarını çağırarak onlara : «İşlerim ne durumda iken mukadderat beni gafil avladı, düşman silâhlarının şakırtısı kulağıma geliyor gibi oluyor, harbi istiyen benim; bunun için muaseze edilmeliyim. Ahval bana, ne tesiri yavaş ilâçları ve ne de korkak doktoru müsaade etmiyor. Benim için uzun bir nekahat devresi geçirmekten ise yılmadan ölmek daha iyidir. Doktorlardan beklediğim yardım, beni ölümden kurtaranı değil, bir an önce harbi yapmama müsaade eden ilâcı bulmalarıdır.» dedi.

Bu orijinal düşünce, herkesin muzaheretini temine kâfi geldi. Bütün arkadaşları İskender'e «acile ederek felâketi büyütmemesi için kendini doktorlara bırakmasını» söylediler. Ancak, daha henüz tecrübe edilmemiş ilâçlar, onlarca baklı olarak şüpheli idi. Çünkü düşman, İskender'i ortadan kaldırmak için yakınlarına dahi para yedirdiyordu. Gerçekten Darius, İskenderi öldürüne 1000 talan vadedmişti (3) Bu yüzden yeni bir ilâcın tertibine kimsenin cesaret edemeyeceği kanaati hasil olmuştu.

Tanınmış doktorlar arasında, Makedonya'dan kral ile birlikte gelen ve ona tamamiyle sadık olan Acarnanie'li Philippe'te bulunmakta idi. Philippe çocukluğundauberi İskender'e bağlı ve onun sıhhatine bakmak göreviyle mükellefti. İskenderi sadece kralı gibi değil, aynı zamanda büyük bir şefkatle çocuğu gibi seviyordu. Philippe, tesiri ani olmamakla beraber kat'i olan bir ilâca malik olduğunu bildirdi, ve bu ilâç sayesinde hastalığın bütün şiddetini dindireceğini vadetti. Hayatı tehlikede olan İskenderden başka kimse, bu teklifi istekle dinlemedi. Çünkü İskender, gecikme ve beklemeden kurtulmak için herhangi bir tedbire başvurmayı daha mülâyım buluyordu. Silâhlar ve muharebe günleri gözleri önüne geliyor ve sadece ordunun ön saflarında görünmekle düşmanı yenebileceğini düşünüyordu. İyileşmesi için doktorların lüzum gösterdikleri üç gün bile ona çok geliyordu. Bu sırada İskender, en tecrübeli ve en sadık generali Parmenion'dan hayatını Philippe'e

(2) — Quilte — Curce, Histoire d'Alexandre le Grand, I. P. 29 — 31.

Quilte — Curce, Histoire d'Alexandre le, I, Grand P. 35

— Devamı Kapsakta —

ILAHİ AŞK "YURT SEVGİSİ,"

Yazan : Diş Doktoru
Hüsnü Reşit Soykan

Bazı yerlerde kaya parçaları, bazı yerlerde bir dağ silsilesi, bazı yerlerde bir nehir, bazı yerlerde bir dere ve bazı yerlerde de denizle hududunu çizdiğimiz mukaddes vatanımızın madde olan varlığını imparatorluk zamanına göre küçülmüş ve daralmış olarak görüyoruz. Fakat onun ruh ve manâ bakımından hudut tanımayan bir vüs'at ve azameti vardır ki, onu ne değişen devirler, ne bir sel halinde akan tarihi hâdisat değiştirememiştir.

Ben bu mukaddes yurdun hem hududlandırılmış madde olan varlığını hem de tarihin göğsünü dar bulan ruh ve manâsını yine hudud tanımayan bir ilâhî aşkla seviyorum. Bu vatanı sevilecek şeyler o kadar çok ki hangi birisini söyleyeyim bilmem: Herşeyden evvel ben bu toprağın temiz çehresine şafak rengini döken semavî albayrağı seviyorum. Zira o benim hürriyetimin, istiklâl ve hâkimiyetimin tam bir ifadesi ve müeyyidesidir. O dalgalanırken semada uçan bulutlar, nihaysiz bir âlemin sevgi ve saygılarını getiren bir elçi gibi onu selâmlar.

Eğer onu bu arzda benim gönlümün sevgi bağları tutmasaydı, eminimki o bulutların da üstüne çıkacak ve bulutlar onun birer gölgesi halinde kalacaklardı. O ay yıldızı ile gökleri temsil eden şanlı bayrağın dalgalanırken çıkardığı sesi duyduğum vakit tarihi dile gelmiş konuşuyor sanırım. Bayrağın rengine, hilâline, yıldızına vurgun gönlüm bunun için yurt sevgisinin sarhoşudur.

Yurdumun bağrından fıskıran ve her tarafa yayılmış olan nehirleri, ırmakları, çayları, dereleri vücudunda kan dolaştıran irili ufaklı damarlar kadar kendi bünyemde hissediyor. ruhumun, fikrimin ve vücudumun gıdalarını taşıdıklarına inanarak onları seviyorum.

Bazı yerlerde dumanlı başlarıyla bulutlara karışan qazı yerlerde zümrüt gibi yemyeşil ormanlarla görülmüş bir başı andıran, bazı yerlerde çıplak ve yalçın kayalarla heybetli bir feragati temsil eden dağlarımızı tabiata değer vermenin de üstünde bambaşka bir sevgile seviyorum.

İlkbaharın coşkulu anlarında engin bir denizi andıran yeşil ovalarımızı, fırtınalı zamanlarında beyaz bulutlarla yere inmiş bir semaya benzeyen denizlerimizi kara sevdaya tutulmuş aşıkların bile erişemeyecekleri bir gönül duygusu ile seviyorum.

Üzerinde insanlık tarihine şeref ve gurur veren alsancağımızın dalgalandığı bu mukaddes yurdun topraklarını alın terleriyle sulayan Türk köylüsünü elleri nasırlı, vicdanları temiz, yürekleri yufka, gözleri pek olduğu için seviyorum.

Şerefli irfan ve medeniyet yolunda hızlı hamle-

ler yaban Türk şehirlisini ruhumda hürriyet ve demokrasi aşkını taşıdığı ve sağa sola sapıtımayan kuvvetli bir millî irade gösterdiği için seviyorum.

Yağız çehreli, geniş omuzlu, levent endamlı, arslan yapılı tam manasile vekarlı bir erkek olan Tüak delikanlısını milliyetin aşk ve heyecanile coştugu, düğün ruhlu insanlara istikrahla baktığı, fazilet ve feragata örnek olabilen büyüğüne hürmet etmesini bildiği için seviyorum.

Türk kızını koca evine bir adeli ihtirasın tatmini hülyasından ziyade ana olmak hasretile yanıp tutuşarak gittiği, başındaki tül duvak ve göğsündeki bir demet yaseminden daha temiz bir ruhla zıfafa girdiği, erkeğine vücudunu el değmemiş bir gül kancası gibi bakir teslim ettiği için seviyorum.

Türk kadını zevce olarak namus ve faziletli, ana olarak da şefkat ve feragati bihakkin temsil ettiği için iyiye ve güzele tapınan gönlümün en coşkun hayranlık ve takdir hisleriyle seviyorum.

Türk erkeğini karısını ve çocuklarını binbir mihnetle kazandığı ekmekten ziyade zengin ve cömert gönlünün şefkat ve sadakat duygularıyla beslediği ve aile kudsîyetini çok iyi bildiği için seviyorum.

Bana öyle geliyor ki hiç bir yerde dağlar bizim dağlarımız kadar heybetli ve ihtişamlı değildir. Nehirler hiç bir yerde bizim nehirlerimiz kadar candamarı olamamışlardır. Ovalar hiç bir yerde bizim ovalarımız kadar bir ana kucacı gibi sakinlerine şefkat hararetini duyuramamışlardır.

Köylüler hiç bir yerde bizim köylülerimiz kadar toprağını sevmemişler ve onun uğruna kan dökmemişlerdir. Hiç bir yerde köylülerin elleri bizim köylülerimizin avuçları gibi toprağına kendi yumuşaklığını vererek onun sertliği almamışlardır. Hiç bir yerde şehir halkı bizim şehirlerimiz kadar medeniyetle fazileti bir arada yaşatamamışlardır.

Hiç bir milletin kızları bizim kızlarımız kadar anlık hasretinin rublarında bir ateş dalgası gibi dolaştığını duymamışlardır. Hiç bir milletin gençliği bizim delikanlılarımız gibi tam erkek ve milliyet denilen leylânın mecnunu olamamışlardır. Hiç bir millette aile hayatı bizdeki kadar mukaddes anılmamıştır.

Hulâsa: Bana öyle geliyorki Türk olan ve Türkün olan herşey azıdır. Herşey başka yerdekilerle kıyaslanamayacak bir vasıftadırlar. Hattâ Türk semasındaki güneş daha parlaktır. Mehtap daha nur-ludur, yıldızlar daha ışıklıdır.

İşte bunun için Türk vatanını ve Türk vatanında bulunan herşeyi çok seviyor ve Türk olduğum için de hududsuz bir gurur duyuyorum.

Çukurova işletmeciliğinde Zaman Davası

İşletme İktisadi Bakımından Zaman :

Yazan : M. Alap
Mintika Ziraat Mühassısı

Geçen sayılarda da söylemiştik ki işletmede herhangi bir işi yapmak için zaman ne kadar uzarsa çalışma masrafları da artar. Yani mal pahalıya istihsal edilmiş olur. Şu halde istihsalı ucuz yapabilmek için işletmede muhakkak zaman gidişatını tetkik ve bir sene içindeki iş müddetleri istatistiki yapmak ve işletme projelerinde bu istatistiklerden faydalanarak evvelden sarfedilecek zaman içindeki işi tayin etmek lâzımdır. Adana çiftçisi yıllardanberi göreneğe bağlı olarak tarlalarına sarfedilecek iş gücünü üstünkörü hesaplarla tesbit etmekte ve zamandan tasarruf esasına katıyen riayet etmemektedir.

Meselâ satın aldığı traktörü ne kadar çalıştırmalı ki iktisadilik olsun, tutmalar ne kadar zaman çalışarak ne kadar iş görümlü, hayvanlarının mecmu çalışma saati ne kadar olmalı? Bunlar halen tabiatle tevekel arasına sıkışmış vakalardır.

İşletmede zamanı iyi kullanabilmek ve az zamanda çok iş görebilmek için en kati usullerden birisi iş bölümüdür. İş bölümü aynı zamanda ihtisası da mümkün kılar. Çukurova işletmelerinde iş bölümü aceba varmıdır? Çiftçiye sorarsak bu mevcuttur der. Hakikaten çiftçilik çok muhtak ve birbirine kuvvetle bağlı hâdiselerle doludur. Bu yüzden tam bir iş bölümü yapmak zordur. Çiftçi her şeyi bilmelidir. Evvelâ öküz gütmeyi, öküz bakmayı öğrenmeli ki sonra onu tarlada sürüm işletiminde kullanabilsin. Buna işletmelerinde herne kadar bir iş bölümü mevcutsa da iş ihtisası yoktur diyebiliriz. Çiftçi muhafazakâr, asırdide kaidelere kısmen bağlıdır. Toprağına göre şöyle yapılırsa böyle olur kanaatini taşır. Bu yüzden o işinde derinleşerek ihtisasını yeniliklere yöneltmez.

Bugün Adana'da çapa işleri, çiftlik teşkilâtı Mısrılı İbrahim Paşa zamanındanberi aynen devam etmektedir. İşletmeye makine girmiştir. Teknik bir parça ilerlemiştir. Fakat personel durumu hep aynıdır.

Zamandan azamî faydalanmak için en kısa devrede çok şey yapmak imkânını araştırmak lâzımdır. Zamanını iyi ayarlamayan çiftçi yardımcı amele ve işletmeye fazla çalışma saati koymak mecburiyetindedir.

İşletmede zamanı iyi kullanabilmek için çalışma sür'atine de kıymet vermek icabeder. İşin akışı za-

mandan tasarruf bakımından mühimdir. Birlikte çalışan işçilerin en zayıf unsuruna göre tayin edilen iş akışı yani, aynı tarzda çalışma üzerinde durulacak bir konudur. Çalışma sür'atinin fazlalığı diğer taraftan kalite kontrolünün de, sıklaştırılmasını icap ettirir. Çünkü seri bir çalışma kalitede fark husule getirir. Akort, parça üzerine verilen işlerde (pamuk toplamada olduğu gibi) zamanın ehemmiyeti işçi için çok büyüktür. Çünkü burada zaman işletme sahibi hesabına bir kayıp değildir. Halbuki işçi çok önemli bir durumdadır. Ne kadar çabuk ve çok pamuk toplarsa o kadar ücret alacaktır. İşletme sahibi tarafından burada istenilen zamanda neticeyi almak ve kaliteye dikkat etmek bir gaye olmalıdır.

Müteşebbis, işletmesindeki işçilerin hususî hallerine, ihtisası ve kültürlerinin artmasına, işteki disiplin ve intizamlarına dikkat etmelidir. Bir işletmede tarlada çalışan bir makinistin lüzumlu olan bir anahsırı unuttuğu için uzak tarladan makineyi istop ettirerek çifliğe döndüğüne bu suretle 2 saat kadar bir zaman kaybettiğine şahit olduk ki bunlar tertipsiz ve düzensiz işletmede çok tekerrür eder.

Çalışma masraflarından mâda, faiz de zamanın bir fonksiyonudur. Çünkü faiz mecburi bir beklemenin fiyatıdır. İşletme hesabında verilen, alınan ve kaçırılan faizler vardır. kaçırılan faizler istihsal davasında herhangi bir şekilde sarfedilen fazla zamanın faiz zararlarıdır. Bu şekilde faiz zararları zamana ehemmiyet verilmeme neticesi açıkça gözükmedikleri halde husule gelirler.

Zaman işletme hesaplarında mühim role sahiptir. Planço, servet ve borç kısımlarını muayyen bir zaman için karşılaştıran varlıktır. Buna istinaden yapılan kâr ve zarar hesabı da böylece muayyen bir zaman için yapılır. Eenvanterio her yıl yapılması icap eden tadatında değişen kıymetlerini tesbit etmekle işletmenin envanter durumu hakkında esaslı fikirlet elde edilmiş olur. Zaman ayrıca biraz yukarıda söylediğimiz gibi işletme istatistiki işletme analizi için önemli bir ölçüdür. Bu suretle muayyen bir zaman içinde yapılan iş yekûnlarını öğrenmek ve mukayese etmek, mümkün olur. İşletmede zaman sarfının tab didi ile rasyonalizasyonun bir fonksiyonu da halledilmiş olur.

TESADÜF ve KADER

Yazan : LÜTFİ AYDA

Tesadüf ve kader kelimelerinin çok yerlerde manâ bakımından ters kullanıldığı görülür. Öyle hâdiseler olur ki, ona bir tesadüf mü yoksa bir kader mi demek icabettiğini kestiremeden, ekseriya kaderi tesadüf ve tesadüfü kader diye kullandığımız vaki olmuştur.

Bu iki kelime cidden üzerinde durulmaya ve düşünülmeğe değer manâlar aşdıkları için de tetkike muhtaçdırlar.

Hangi insan yaşarken hayatının mühim bir kısmını tesadüflere borçlu olmamıştır. Ve yine hangi fâni sonu gelmeyen arzularını, sevgilerini ve ihtiraslarını neticede kaderin avuçları içine bırakmak zorunda kalmamıştır.

Şüphesiz düşünen her mahlûk metafiziki fikirlere sapsaktan zevk almış, daimi bir hareket içinde yaşayan ruhuna tatminkâr bir cevap bulamadığı yahut meydana gelen hâdiselerin gerçek sebeplerini açıklayamadığı zamanlar bunları kader denilen büyük kudrete bağlamayı unutmamıştır.

Kahirede Fransız Sefaret Kültür Ateşelğini yapan Mösyö Roger «İlmî ve felsefi bilgi» adile verdiği bir konferansta kader ve tesadüf hakkında şunları söyler : «Tesadüf, herşeyden önce insan varlığının dışında cereyan eden bir hâdisenin mahsulüdür. O, birbirinden farklı fakat aynı anda cereyan eden iki sebebin yekdiğerile çatışmasından meydana gelir. Meselâ Adamın biri çatı altından geçerken başına düşen bir kiremitle ölüverir. Bu bir tesadüftür ..

Zira ölümü meydana getiren hâdis e evvelâ kiremidin çatıdan aşağıya düşmesi, sonra tam bu sırada adamın oradan geçmiş bulunmasıdır.»

Şu halde tesadüf insanın harici hâdiselerle teması kelmesinden doğar. Bunun dışındaki herşey bize «Kaderi» verir. Kader de sebep ve neticelere bağlanamayan ve akıl fakültemizin dışında kalan ve her türlü muhakeme kanunlarının niçinlerine, nedenlerine cevap vermeyen, sadece kendi kendinin hâkimi olan her insanın şahsiyetine bağlı bir şeydir.

Yine Roger'ye göre, kader fikri ister tasavvufi bir menşeden, ister dinî bir menşeden ve isterse bitaraf bir tohumdan meydana gelsin; beşer varlığının göklerini saldıği karanlık bir mabükânın yarı müsbet bir tedâisi olmaktan kurtulamaz. Ve düşünceler bu noktaya gelince bir aciz duyar işi derhal «kader» havale ederiz.

Yunan felsefesine göre «Kader» bir hikmet ilâhı

değil ancak bir ümitsizliktir. Hıristiyan dininde olduğu gibi mesele burada feragat olmayıp kaderin bir hikmet ilâhı değil bir nevi Stoyisizme dayanan falâket karşısında mukavemettir.

Hâdiseler karşısında gizli sebepler aranırken, fikirler bazan öyle çıkmaz yollara ve insan arzusunun, iradesinin, düşüncesinin varamadığı bir sahaya düşer ki; hepimiz gayri ihtiyari «Kader böyle idi, nihayet kaderimiz budur..» Deyip susmaktan başka yol bulamayız...

Bu da tamamen «ümitsizlik» değil de nedir?

H A S T A

Kaybetti gözleri aradığını,
Dumanla doldu odanın içi.
İrade, ne işe yaradığını
Unutup düşündü hep ile hiçi.
Elleri, o uysal süzgün elleri
Bir hayalet gibi aktı yanına
Ölüm başucunda, ecelin teri
Toplandı o serin temiz alnına
Işık sızmaz oldu pencerelerden
Bir duvar örüldü, kara bir duvar
Bir siyah perdedir yükseldi yerden
Bir cam gibi dondu boşlukta rüzgâr

Yüzünde yılların öpücükleri..
Dünya ile ahret kafatasında
Bir garip olgu ki, doğumdanberi
Talihi okunur el ayasında.

Hafıza kımıldar bir yaprak gibi
Geçmişe açılır bütün kapılar.
Kuşlarla çırpınır bir çocuk kalbi
Güneşle oynar akşama kader.

Karanlık eritir aradığını
Bir mezar olur odanın içi
Ve insan ne işe yaradığını
Düşünür, mezcader hep ile hiçi.

Hamid Salih Asyak

25/2/1947

GRIP ve ADANA

Dr. Bedri GÖRGÜN

Gönül isterdiki Adanada görülen her çeşit hastalıkların hakiki miktarlarını müsbet birer rakama dayanarak yazabileyim. Fakat maalesef buna imkân bulamıyorum. Her hastalığın günlük, aylık ve senelik sayısını birer grafik halinde tesbit gücdür. Her meslekdaşın ve her sıhhi müessesenin gününününe kaydedilmiş vakalarını toplamak dahi bize hakiki bir istatistik veremeyecektir. Bir çok vakaların kendi kendine iyi oluşu, hasta evinde yapılan muayenelerin çoğunun poliklinik defterlerine geçmeyişi, bir hastanın bir kaç hekim dolaşarak hepsinde ayrı ayrı deftere geçişi, çeşit, çeşit teşhislere uğrayışı, nihayet her arkadaşın defterini herkese göstermek istemeyişi hakiki bir istatistik rakamı vermeğe engeldir. Bu imkânsızlık karşısında Adanada görülen her çeşit hastalıkların bir yıla düşen sayılarını net olarak veremediğimden ötürü okuyucularımdan özür dilerim.

Bu ara yurdumuza girdiği söylenen grip, ismini herkesin bildiği bir hastalıktır. İstanbulda bir çok vakalar görülmüş hattâ bazı okullar bu salgını önlemek maksadıyla bir müddet için tatil bile edilmiştir.

Adanada grip müferit vakalar halinde az görülen bir hastalıktır. Çünkü bu hastalık sıcağı sevmeyiz. Adana gibi Adanalıların da kanı sıcak olduğu için gripin buradakilerle arası iyi değildir. Buna ne kadar şükretsek azdır. Bu dileğime belki gülenler gibi ehemmiyetsiz bir hastalık gibi görenler olur. Fakat buolar bilgilerinde yanlış kimselerdir. Çünkü (Grip) çok suistimale uğramıştır. Her gün görülen nezle, soğuk algınlığı ve bronşit gibi hastalıklara grip adı verildiği için adeta arası kesilmez bir hastalık olmuştur. Hakikatte grip çok salgın yapan çok tehlikeli bir hastalıktır.

Bu hastalık on altıncı yüz yılda pandemi şeklinde salgın yapması ile sonraları epidemik halini alan büyük salgınlarıyla tanınmıştır.

Hastalığın asıl adı griptir. Buna (Enflüenza) da derler. Halk arasındaki adı (Paçavra hastalığı) dır. Çünkü grip geçirenler epeyi bir zaman halsizlik takatsizlik, kuvvetsizlikten şikâyet eder dururlar. Birinci genel harbin son senesinde salgın (İspanyadan) başladığı için şimdi bu hastalığa (İspanyol) nezlesi adı da verilmiştir.

Mikrobu :

Asıl salgını yapan mikroplardan daha küçük olan bir virüstür. Bu hastalıkta virüse arkadaşlık eden diğer çeşit mikroplar hiç eksik olmaz. En çok

(Pfeiffer) basili görülür. Bazen de zatürrie mikrop-ları işe karışır.

Bulaşması :

Grip insandan insana bulaşır. Burun ifrazatı, öksürük aksirik ile çıkan damlacıklar hastalık virüsünü taşıdıkları için kapalı yerdeki bütün insanları kolayca aşılayabilirler. Virüs çabuk öldüğü için haricte eşya ve yiyecekte yaşamaz. Bunlarda buluşma olmaz. Her yaştaki insan bu hastalığı geçirebilir.

Yaşlılar eskiden geçirmiş ise bir daha bu hastalığa yakalanmazlar Çünkü (Muafiyeti) bağışıklığı tam ve kesin olan bir hastalıktır. Tekrar geçirenlerin ilk hastalığı grip değildi veyahut çok hafif geçirmişti diye izah edilmelidir.

Kuluçka devri :

Bir günden dört güne kadardır. Bu devirde bile sağtımlara hastalık kolayca aşılanır.

Hastalığın belirtileri :

Birdenbire ürperme, titreme, 39 — 40 derecelik ateş, baş ağrısı, bel ağrısı, müdhış bir kuvvetsizlik, kesiklik, kırıklık, kol ve bacaklarda ağrı ile başlar. Gözler, ağız, bademcikler kırmızıdır. Ağız etrafında dudaklarda uçuklama görülür. Boğazda yanma ve gıcıklama duyulur. Burun nezlesi şarttır. Nabız daima dereceye uygun değildir. Düşüktür. Bazen bronşit hali görülür. Ateş üç gün sonra düşer. Şiddetli vakalarda hasta iki üç gün içinde ölebilir. Ölmeyen hastalar, araya bir şey karışmazsa bir haftada ateş kesilir fakat kuvvetsizlik uzun sürer. Günlerce hastayı mecalsiz, yerinden kalkamaz bir hale getirir. bu sebepten bu hastalığa paçavra hastalığı denmiştir.

İhtilâtları :

Ençok bronşit görülür. Bu nezle halinden daha ileri bir safhadır. Bronkopnömoni, zatürriede sık görülen karışmalardandır. Geçen grip yazımızda anlattığımız zatürrie tablosu meydana gelir. Düşkünlük, nefes almada güçlük, morarma artar. Bu durum hasta için çok tehlikelidir. Zatürrieden sonra akciğer apsesi veya (Empieme) denilen cephata çevirmiş zatülcep yapar. Grip mide ve barsağa da dokunabilir, iştahsızlık, kusma bulantı, hatta ileri derecede ishal yapar.

Gripin toksik tesiri kalp ve damarlarda da kendini gösterir. Damar tıkaçları meydana getirerek bazı bölgelerin beslenmesine engel olur. Böbreklere

— Devamı Sahife 16 da —

Gene Musiki Üzerine

Yazan : İzzet ASLAN

Türkiye Cumhuriyeti anayasası maddelerinden biri (Altı Ok) a aittir. Bu vaziyet Altı okun, C H. Partisi prensiplerinden olmakla beraber daha kuvvetle ele alındığını ve devlet malı olduğunu gösterir. Şu halde onlardan her hangi bir tanesinin kaldırılması, talbik mevkiinden ahkonması aslâ imkânsızdır. Altı okun altıncısı: inkilâpçı olduğumuzu emreder. Öyleki, elli sene sonra bir çok başarılar elde ettiğimiz günlerde dahi, onu aynı tazelik, aynı yaratıcılıkla onun telkinine bağlı kalıp çalışacağız. İnkilâp eskiyi, kötüyü,

çirkini birden yıkıp, yerine yeniyi ve güzeli koymaktır. Bir çocuğun büyüdüğü serpiliş güzelleşmesi onun anne ve babasındaki yetiştirme ve ilerletme muvaffakiyetini göstermez mi? Hangi anne ve baba kendilerinde bulunan bir arızanın aynen çocuklarında da bulunmasını ve izdirap duymalarını ister. Bunun gibi millete de bütün varlığımızla bir önceki nesillerden daha ileri olmayı istemişimiz onları inkâr değil, onların iyi yetişmesile meydana geldiğimizi isbat içindir.

Maksadımıza gelelim : Halkevlerimizde bir çok defalar gerek temsil gerek musiki hareketleri bakımından muhtelif tenkitleler olmaktadır. Halkevleri nizamnamesinde, alaturka musiki yapılmaması, hattâ alaturka musiki âletlerinin sokulmaması emredilmektedir devlet Halkevlerini halkın her yönden bir an önce daha bilgili, daha görgülü ve bilhassa halkçı olmasını istediği için kurmuştur. Öyle ise yukardaki yasaktan halka gelecek, fayda, iyi bir hareket beklemektir.

Bir insan en üstün derecede ileri bir hayatı tasarlamaş olsa bile, bu tasavvurları muhakkak ki yaşadığı ve bulunduğu muhitin rubundan karakterinden ve düşüncelerinden izler taşır. Bu izler içtimai ha-

Halkevi Müzik Çalışmaları

yanımızın toplamıdır. Din, lisan, ahlâk, hukuk, bediyat, iktisadiyat ve fen gibi, içtimai hayatımızın bu çeşitli kollarına hars diyoruz. içtimai hayatımızın bu çeşitli kollarına aynı zamanda medeniyet te diyoruz. Bu saydıklarımızın hars olabilmesi için daha ziyade ait olduğu milletin ruhuna ve âdetlerine uygun bulması lâzımdır. Bu saydıklarımızın medeniyet olması için bütün milletlerin müşterek malı olacak şekilde gelişmiş olması lâzımdır, Hars bir milletin millî varlığıdır. Medeniyet ise o milletin beynelmilel varlığıdır.

Her iki durum da bütün milletler için elzem ve lâzımdır. Medeniyet usul vasitasile, bilgi ve ferdi iradelerle vücuda gelen içtimai hâdiselerin mecmudur. Harsa dahil olan şeyler ise, usul ile, fertlerin iradesile vücuda gelmemişlerdir. Hars tabii bir surette ve kendiliğinden inkişâf eden şeylerdir. Bu sebeble yetiştiği inkişâf ettiği memlekete ve millete nittir. Şu halde : Alaturka musiki, harsımızın mı, yoksa medeniyetimizin mi musikisidir? Alaturka musiki usulle, kaideyle ve bir çok bilgilerle elde edilen bir musikidir. Şu halde medenidir. Bugün dünya çapında umumî olarak iki medeniyet tanıyoruz. Birî garp, diğeri şark. Alaturka musiki şark medeniyetinin musikisidir. Yaşadığımız o zamanki devirlere

göre bunun böyle olması gayet tabiidir.

Avrupada beş asırdanberi garp medeniyeti şark medeniyetinin çok üstünde, büyük terakkilere sahip olmuştur. Osmanlı imparatorluğu da bu hareketin dışında kalamazdı. Netekim bu yolda ilk adım Tanzimatla başladı.

Ne yazık ki Tanzimatçılar, zamanın gelişmiş fikirlerine aldanarak bu iki medeniyeti birbirile uzlaştırma, yani telif etme suretile kaynaştırma yoluna saptılar. Her iki tarafı da idare etmek istediler. Halbuki iki zıt medeniyet yanyana yaşayamazlar, birbirlerini boğarlar, ortaya karmakarışık meseleler çıkarırlar. Millet içine ayrılık ve oifak sokarlar. Karaktertsiz bir hayat başgösterir. Gelecek nesiller bunların mes'uliyeti altında büyük güçlükler çekerler. İki dinli bir fert olmadığı gibi, iki medeniyetli bir millet de olmaz.

Bir milletin harsı ancak ona aittir. Halbuki medeniyetler daima yerlerini, yenilerine bırakmaya mecburdurlar. Bu ise nesillerin tazelenmesine, yaşayışların bu yeniliği hazmetmesine, medeniyetler arasındaki mücadeleyi idrak etmesine bağlıdır. Tanzimatın hele Cümhuriyetten sonra oldukça büyük bir nesil tazeliğine sahip bulunuyoruz. Bununla beraber tanzimattan buyana, bu değişmeler içinde halâ şark medeniyeti tesiri içinde bulunuyoruz. Bu yaşayanlarımızın, inkilâbın icabettiği yeniliği ne dereceye kadar hazmetmiş olduklarını münakaşa edecek değiliz. Esasen bu hayırlı ve taze medeniyet yolunu bize gösterenler onlardır. Buna rağmen onların yetişmiş oldukları devrin bazı zevkleriyle meşgul bulunmalarını tabii görmeliyiz. Ancak, bu zevkleri bize yeniden telkin etmek niyetinde olduklarını asla düşünemeyiz. İşte bunun içindir ki Halkevleri ve bilhassa okul nizamnameleri Alaturka musiki faaliyetlerini katıyetle yasak etmiştir. Memleket içerisinde iki ayrı medeniyetin çarpışmasını, nesiller arasında ayrılık çıkmasını istememiştir.

Böylece Alaturka musikinin harsımızın değil, geçen medeniyetimizin malı olduğunu imkân nisbetinde konuşmuş oluyoruz. Bundan sonra, harsımızın öz benliğimizin malı olan ve yeni medeniyetimizle işlenecek olan Halktürkülerini konuşalım.

Hars tabii bir surette, kendiliğinden inkişaf eden şeylerdir. Halk türkülerimiz kadar bu izah ve tarife uyan başka bir musiki memleketimizde yoktur. Zira onları hiç bir nota, usul ve kaide bilgisi olmayan

Türk köylüsü, kendi iç duyusuna göre söylemiştir. O, öz, az ve fakat katıksız bir tohumdur. Böyle olduğu için onu lezzetli buluruz, bir türlü doyamayız. İşte bizler, bu tohumun mirasçıları onu istismar etmeden, geliştirmek, yeni yeni tarlalar (eserler) yaratmak vazifesile yüklüyük. Şehre getireceğimiz bu tohumun, şehre göre açılacağı, filizlenip yeni şekiller göstereceği tabiidir.

Bugün milli benliklerine, öz benliklerine sonsuz bir değer veren her millet onu garp medeniyeti teknik ve bilgisile yağurarak kuvvetlendirmiş, yeni nesillere doğru hızlandırmış bulunuyorlar. Bugün bu yolda tetkik ettiğimiz her milletin, tohumunu halk türkülerinden alan çeşit çeşit, senfoniye kadar muazzam ve muhteşem musikileri vardır. Bu musikiler başka bir kaynaktan, başka bir esastan gelen her hangi bir tesirden kurtulmuş oldukları için her gün yeni yeni hamleler yapmaktadırlar. Çalışmalarına engel olacak, dedi kodu çıkaracak sebep yoktur. Bizim de bu ikilikten kurtulmamız, öz sesimize hamleler vermemiz için hakikatı kabul etmemiz lâzımdır. Yoksa diğer milletlerin öz sesleriyle yarattıkları kendi musikileri teknik ve ihtisas perdesi altında memleketimizi istilâ edecektir. Bu istilâyı Alaturka musiki önliyecek durumda değildir. Milli hususiyetler her milletin zaman zaman aradığı zevk aldığı şeylerdir. İşte bu araniş ve zevk alışır ki sanat yönünden de milli varlığın ölmemesi icabettiğini kuvvetlendirmektedir. Bunun için yetiştirdiğimiz ihtisas ve teknik adamlarımızın kendi öz seslerimizi işletmelerini böylece tam milli olacak sanatımızı yaratmalarını temin edelim. Yeni bir milletin yeni sanatı, kendi sanatı, medeni dünyaya ancak bu yoldan gidilirse tanıtılabilir.

Kahramanlığile tanılan bir milletin, yirminci ve gelecek asırlar dünyasında artık sanatile yükselmiş olmasından daha mühim bir hâdise kabul etmiyoruz. Memleket musiki faaliyetlerinin bu yolda yürütmesine birlik olarak yardım edelim.

ÇUKUROVA' GILARA

Rahatsızlığımdan dolayı «Çukurova» dergisinin yazı işlerini Dil—Edebiyat Koluna terketmek mecburiyetinde kaldım. Bundanböyle yazılarını Komite veya Halkevi Başkanlığı namına gönderilmesini sayın yazar ve şairlerimizden rica ederim.

Hamid S. Ayyal

VEREM DISPANSERLERİ

Dr. YALÇIN CEYLANOĞLU

Hakiki veremle savaş, birinci umumî harpten sonra başta Almanya olmak üzere bütün Avrupa memleketlerinde faaliyete geçmiş fakat Amerika bu savaşta örnek olacak derecede daha teşkilâtli ve verimli çalışarak parlak neticeler almış bulunmaktadır. Bugün veremle savaş tecrübeden çıkmış muntazam teşkilâtla çalışmak ve müsbet neticeler elde etmek vaziyetine girmiş bulunmaktadır. Amerika 1913 te ilk defa bir iki büyük şehrinde mevzii olarak çalışmalar yapmış aldığı parlak neticeler karşısında 1917 de (National Tüberkülosis association) ismi altında Milli verem derneği vücuda getirmiştir. Bizde de ilk defa 1927 de İstanbulda verem savaş derneği kurmuş ve ilk iş olarak ta İstanbulun en fakir bir semti olan Eyyüpte bir verem dispanseri açmakla faaliyete başlamıştır. Sağlık Bakanlığı her savaşta olduğu gibi verem savaşına da gereken kıymeti vermiş ve yakın bir alâka ile Bakanlığa bağlı olmak üzere sırasıyla Aankarada, Bursada, İzmirde Eskişehirde, Adanada, Fatihde ve Rizede olmak üzere verem dispanserini açarak bilfiil savaşa başlamış bulunmaktadır. On senelik Milli sağlık programı ile bu verem savaş dispanserleri daha geniş bir ölçüde teşkilâtlandırılacaktır. Avrupada vasatî olarak on bin nüfusa bir dispanser hesap edilmektedir. Fakat bu hesabın ifadidir. Bir şehir için şu kadar nüfusa bir dispanser lâzımdır diye karar vermek doğru değildir. Zira tam kadro ve muntazam çalışmalarla bir dispanser 50 bin nüfusa dahi idare edebilir.

Burada bilhassa ziyaretçi hemşirelerin kadrolarını genişletmek kâfidir. Ziyaretçi hemşireler dispanserlerin belkemiğidir. Onlar ne kadar muntazam ve yeter bir kadro ile çalışırlarsa dispanser savaşı da o nisbette verimli olur. Veremle savaş cereyanı dispanserlerden geçer. Dispanserler bu cereyanı kadrosu ve çalışması nisbetinde kuvvetlendirir ve tanzim ederler. Dispanserler teşhis merkezleridir. Her dispanserin bir labratuarı ve bir de röntgen cihazı vardır. Röntgen ve labratuarsız dispanser gözleri olmayan insana bezerler.

Bir şehirde dispansere müracaat eden hastalardan yapılan istatistikler verem savaşında gerçek ihtiyacı bütün vuzuhu ile göstermektedir. Dispanserlerde katî teşhis konulan hastalar en az ayda bir defa evlerinde ziyaret edilerek takip edilirler. Bir ziyaretçi hemşire günde altı, ayda iki yüz ziyaret yapmaktadır. Ziyaretçi hemşireler gittikleri hasta

evlerde, lâzımgelen sıhhi öğütleri ve korunma tedbirlerini etraflı bir surette anlatırlar ve şüphe ettikleri kimseleri dispansere sevk ederler. Bu şekilde hastaların daha erken teşhis edilerek tedavilerini sağlamış olurlar ve aynı zamanda gezdikleri yerleri hasta adresleriyle rapor halinde dispansere bildirirler.

Her hastanın dispanserde bir dosyası mevcuttur. Bu dosyada hastanın özel sıhhi durumu yanında ailesinin de sosyal durumu mufassal bir surette yazılmıştır. Yine bu dosyada hastaya ait labratuar neticeleri, yapılan tedaviler gününününe yazılmış bulunmaktadır. Radyoskopi neticeleri ve grafi filimleri bu dosyada birlikte muhafaza edilir. Bu şekilde bir hastanın kendi ve ailesine yapılacak yardım korunma tedbirleri ve tedavi şekilleri hakkında derhal karar vermek imkânı mevcuttur. Dispansere hastalar üç şekilde gelirler.

- 1 — Ziyaretçi hemşirelerin ziyaretleri esnasında lüzum gördüğü kimseler.
- 2 — Doktorların şüphe ederek gönderdiği hastalar.
- 3 — Doğrudan doğruya polikliniğe müracaat eden hastalar.

Bu şekilde dispansere gelen her vatandaş dispanserinin mütebassis doktorları tarafından muayene edilir. İcabederse labratuar ve röntgen muayeneleri yapılmak suretile esaslı muayeneleri tamamlanmış olur.

Bugün dispanserler evvelce olduğu gibi yalnız teşhis ve tesbitle iktifa etmiyor. Hastalığın derecesine göre ayak tedavilerini de yapmaktadır. Dispanserlerde hasta yatırılmaz Hastalar derecesine ve yapılacak tedavi şekillerine göre verem hastanelerine sanatoryomlara prevantoryomlara göndermek üzere ayırır ve mufassal Raporlarını tanzim eder gönderir ve takip eder. Bu yerlerden gelen hastaların müteakip ayak tedavilerini muntazam bir surette yapar. Yani verem dispanserleri bir transit yeridir. Verem dispanserleri bu işleri arasında en mühim tedavi vasıtası olan Pnömotoraksı yani hava vermek vazifesini de üzerine almış bulunmaktadır. Dispanserler hastanelerde, sanatoryomlarda başlanmış bulunan Pnömotoraksıları muntazam olarak takip ve tatbik ettiği gibi ilk pnömotoraks ameliyesini yapmaktadır. Adana Verem Dispanseri her ay 100 — 120 Pnömotoraks ameliyesi yapmaktadır. Bir buçuk sene zarfında kırktan fazla hastanın ilk pnömotoraksını dispanserde

Şair Terzi (Hüseyin Şaşırılmaz) terzi ustası bulunduğu «Düziçi Köy Enstitüsünden ayrı-
lırken Enstitü gençleriyle genç kızları «Aman Usta; bize birşey söyle de öyle git» demeleri
üzerine aldı Terzi :

Duz ekmek yediğim erkekler kızlar
Gelin halelleşek ben gidiyorum.
Ayrılık deyince ciğerim sızlar
Gelin halelleşek ben gidiyorum.

Kiminiz kardaştı, kiminiz bacı.
Vallah unutulmaz oldu bu acı.
Meğer ayrılık mış sevginin ucu;
Gelin halelleşek ben gidiyorum.

Bak, dönmiyor, ağızındaki dile sen
Seyret gözlerimden akan sele sen,
Seviye, Raziye, Dudu Gülsen,
Gızlar halelleşek ben gidiyorum

Sevin zalim Felek de durma sevin
Terkedip giderim bu aslan evin
Emine Özelle nerede Nevin?
Gelin halelleşek ben gidiyorum

Gerçektir sözlerim hemmi de kavi
Yenemedim nefis denen şu devî.
Ayrılık ta ölüm demek bir nevi
Gelin halelleşek ben gidiyorum.

Terzi derki Osman, Mehmet, Hüseyin
Kader böyle imiş kime küseyim!
Zannetmem buraya ayak basayım,
Gelin halelleşek ben gidiyorum.

başlamıştır. Dispanserlerin en mühim gayelerinden biri de hastaları erken yakalamaktır. Bunun için de ilk katagoride açık veremli ve veremden ölmüş bir kimsenin aile efradını sıkı bir muayeneye tâbi tutmaktır. İkinci katagoride de ergeçlik yani neşvünema devresindeki (15 — 20) yaş arasında bulunan öğrenciler. Üçüncü katagoride ise doğrudan doğruya veremli ile değil bunun etrafındaki kimselerle temasta bulunanların sistematik muayenelerini yapmaktır. Prusyada dispanserler bu sistematik muayeneyi kanun şeklinde tatbik etmektedir. Şurada memnuniyetle söylemek isterim ki, ziyaretçi hemşirelerimiz gittikleri yerlerde hüsnü kabul görmektedirler. Bu da halkımızın sağlık hakkındaki müsbet kanaatlerini gösteren açık bir keyfiyettir. Yeter derecede muntazam çalışan bir dispanser verem gibi kronik seyreden bir hastalığın bütün nisbeti üzerinde çok faal bir rol oynamaktadırlar. Dispanserler ziyaretçi hemşireleriyle hastaların ayağına kadar giderek en mühim propoganda vazifelerini yapmakta, hastalara ve muhitine korunma bilgilerini vermekte ve yine bu sayede gördükleri şüpheli kimseleri vaktinde dispansere sevketmekle erken teşhis imkânını sağlamakta

hastaya olduğu kadar muhitine de en faydalı yardımları yapmaktadırlar. Tam bir dispanser kadrosu iki dahiliye mütehassısı, bir röntgen mütehassısı olmak üzere 16 Doktor ve üç başhemşire olmak üzere ekipler halinde 36 ziyaretçi hemşire ile çalışmaktadır.

Bu şekilde tam bir kadro ile çalışan bir dispanser hiç şüphe yok yüz bin nüfuslu bir şehri her şekilde idare edecek vaziyettedir. Hülâsa, verem savaşında verem dispanserlerinin yeri bir insan vücudundaki kalbin yeri gibidir. Verem dispanserleri korunmanın mihrini teşkil ettiği gibi ayak tedavilerini yapmak ve hastaları derecelerine göre ayırarak hastanelere sanatoryomlara ve prevantoryomlara göndermek suretile de bir transit yeri ve bir tanzim merkezleridir. Seri halinde radyoskopî yapmak suretile genel taramalarda büyük vazifeler almış bulunmaktadır. Dispanserlerin belkemiği olan ziyaretçi hemşireleri ile hastaların ayaklarına kadar giderek savaşını devamlı olarak şehrin bütün semtlerine serpmiş bulunurlar. Halkın verem hakkında her türlü malûmatı almak ve mümkün olan yardımı ve tedaviyi görmek için ilk uğrayacağı yer verem dispanseridir.

Verem Dispanseri Başhemşiresi

“Âşık Avcı Osman,,

Yazan : Etem Yılmaz
Antakya E. Lisesi Öğ.

Özelliklerini muhafaza etmiş bir köy âşığı olan Avcı Osman, İskenderun İlçesinin Akarca köyünde doğmuş olup, bugün «55» yaşlarındadır. Şimdiye kadar on bir çocuğu olmuş; bunların altı tanesi sağdır. Geçimi, biraz ekin ekmek, keçi beslemek, değirmencilik yapmak suretile temin etmektedir.

Gâvur dağları çevresindeki yerleri gezmişse de hayatı dahâ çok Akarca ve Değirmendere köylerinde geçmiştir. Simdi Seydihan'da oturmaktadır.

Okur yazarlığı olmayan şairimizin anlatışına göre, sekiz yaşlarında türkü söylemeğe başlamış; on sekiz yaşında iken, rüyasında boğazına kızıldarı akıtmışlar; oğünden sonra ne söylese beğenilmiş. (1)

Deyişlerinde hece veznini; koşma ve semai şekillerini kullanan Âşık'ın eserleri güzelleme ve taşlamalardan ibarettir.

I

(1)

Ala gözlerini sevdiğim dilber,
Açılmış çiçeğin şimdi gülene.
Güzelliktir sultanlığın yarısı,
Kadrü kıymetini görüp bilene.

(2)

Gezsem şu dünyayı eşin bulamam,
Bağlanmış yollarım gidip galemem,
Bin kız görsem birisini alamam,
Mevlâm ömür versin dostun olana.

(3)

Karadır kaşları, aladır gözü,
Koyunda getirir baharı yazı,
Âlem derki ben severim şu kızı
İnsan cine kesmiş, [1] dünya yalana

(4)

Âşık Osman söyler yoktur safası,
Çekticeğim güzellerin cefası,
Eldi güzel çoktur olmaz vefası,
Her dosta inanma, yüze gülene.

[1] Cın gibi hileci olmuş.

II

(1)

Ala gözlü benli dilber,
Kimim kaldı senden başka,
Yakma beni ateşine,
Neyim kaldı, candan başka?

(2)

Bağlasan durmaz dilimi,
Engeller büktü belimi,
Kız sen çeş [1] benim kolumu,
Kime desem senden başka?

(3)

Kudretten karadır kaşın,
Onüç, ondördünde yaşın,
Bu dünyada yoktur eşin,
Bulamadım senden başka.

(4)

Âşık Osman yanıyorum,
El sözüne kanıyorum,
Dostum deyi tanıyorum,
İnsafsız yok senden başka

[1] Cöz.

III

(1)

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Döndür yüzün kız Allahu seversen;
Çeşem dedim, ak göğsünde düğmeyi
Yetmez kolun, çeş Allahu seversen.

(2)

Dostumun göğsü de mermer taşından,
Vurdu beni yüreğimin başından,
Ağca ceren ayrı düşmüş eşinden,
In, çölleri gez, Allahu seversen.

(3)

Dostumun zülfü de yüzüne uzar,
İndirmez gerdana, yanağa düzer,
Herkes sevdiğini deftere yazar,
Sen de beni yaz Allahu seversen.

(4)

Osman der ki çeşemedim düğmeyi,
Çok severim güzellerin övmeği
Amanattır derler, turunc memeyi
Ver ele de kız Allahu seversen.

IV

(1)

Ala gözlü benli dilber
Zülfüne yel dokunuyor,
Her telî bin avaz verir,
Sandım incil okunuyor.

(2)

Olmuşsun güzele peyker,
Yanaklarda miskler kokar,
Büşbütün dünyayı yakar
İlle Haktan sakınıyor.

(3)

Zülüfleri burma gibi
Dudakları hurma gibi,
Gölde gövel turna gibi,
Avcısından çekiniyor.

(4)

Taramış zülfü tel gibi
Kokar yanaklar gül gibi
Hizmet edici kul gibi,
El göğüste yekiniyor.

(5)

Osman derkine bu kadar,
Nedir bu gam bu ne keder,
Kendi bir gül, gülü neder,
Gül ve rahan sokunuyor.

V

(1)

Selâmın geldi Emine,
Menekşesin gül içinde,
Yakıyor şirin dillerin
Petek misin bal içinde?

(2)

Ben sandım güneş doğuyor,
Işık âlemi aluyor,
Kanatlar suyu çalıyor (1)
Gövel'mi oldun (2) göl içinde

(3)

Yoluna koymuşum varı,
Ben çekerim ahuzarı,
Bilmem melek, yoksa hûri,
Her yerlerin nur içinde

(4)

Kul olam seni verene
Ateş vuruyon görene
Yaktın döndürdün Kerem'e
Mecnun ettin el içinde.

(5)

Seni bir yaratmış veren,
İsmi gibi zikri Kur'an
Ben Kerem'im sen de cânân
Koydun beni nar içinde.

VI

Ala gözlerini sevdiğim dilber,
Ben gidersem sizin olsun buralar
Ah ettikçe kara bağrım sızılar
Merhem olmaz sinemdeki yaralar

(1)

Şahan küçük ele vermez avını,
Sen erittin yüreğimin yağın;
Saraydım dostun usul boyunu
İsterkine bu ellerden süreler.

(2)

Geçemiyom o dostumun nazından
Yiğit olan dönmez imiş sözünden
Öpse idim yanagından yüzünden
İsterkine kollarımı kırılar.

(3)

Âşık Osman derki, halumuz nice?
Östünüz genişçe bir uçtan uca,
Ahp dostu saraydım bir gece
İsterkine boynuma da vurular.

Doktor İsmail Coşkun

— Kara Elmas denecek kadar değerli ve temiz bir insandı —

Yazan; Dr. Cezmi Türk

Tıbbiyede altımızdaki sınıftan arkadaşımды. Yâni 1927 li idi.

Tarsusda doğmuştu. Fakir ve felâket görmüş bir aile çocuğu idi. Adana lisesinde parasız okumuş, sonra tıbbiyeye girmişti.

Hayatta Çukurovalı olarak tanıdığım ilk insan odur. Kıvrıkcık saçlı, mütenasip bedenli, iri gözlü ve karayağız yüzlü idi.

Eski bir söz vardır. (İsmile müsemma beyninde tezad vardır.) derler. Onda bu kaide bir istisna idi.

Hakikaten cenup güneşi'nin iliklerine kadar işlediği kolayca belli olan bu genç insan, ismine uygun olarak Coşkun'du.

Sonradan Gülhanede muavin olduğum sıralarda o da göz ihtisası yapmak üzere asistanlığa gelmişti. Kendisiyle daha sık ve yakından temas ettim.

Hayatta rastladığı en küçük bir haksızlığa, hırsızlığa, iltimasa, adam kayırmaya tahammül edemez. Hemen en şiddetli reaksiyonlarla karşı koyar. ruhunun bütün temizliği ile isyan ederdi.

Bu bakımdan arkadaşları da ona saygı gösterir, çok çekinir ve temiz duygularına dokunmaktan sakınırlardı. Çünkü:

İnanıldığı herhangi bir fikir veya bir şahsiyet için hemen harekete geçmekten çekinmez. Hele küfürlü konuşulmasından hiç haz etmez hemen vicdanının sesini haykırırdı. Bu yüzden vuruştugu insanlar da olmuştu.

İhtisasını aldı. Yıllar boyu şarkta hizmet etti.

Diyarbakırda iken hayatta ilk olarak şansı yüzüne gülmüş, pek sevdiği bir arkadaşımız temiz yüzlü, temiz kalpli ve sarışın bir tip olan kız kardeşini ona eş olarak vermişti.

Mes'uttu. Hayatı niama, sükûna ve sevgiye kavuşmuştu.

Bu sıralarda isteyip dileyerek Adana hastanesi göz mütehassıslığına tayin olundu.

Burada isteğine kavuşmanın sevinci yerine, ağır

ve derin bir melankoli buhranına düştü. Kendi atmosferi içinde daha çok mesut olması gerekirken inkisara uğradı. Yersiz vehimler ve lüzumsuz kuruntularla içini zehirledi. Bir ruh aksesi geçirdi Ankara'ya gönderildi.

Orada maalesef iyi tetkik edilmeden kısa bir istirahatle baştan savuldu. Hastalığını yapmacık sanmışlardı.

Bu olay onun çok gücüne gitti. Buhranı büsbütün arttı. Dönüşünde Adanada vazifesi başında kendi tabancasından çıkan bir kaza kurşunu ile öldüğünü haber alınca için için ağladım.

Çukurovanın yetiştirdiği bu temiz ülkülü ve temiz yürekli halk çocuğu Doktor Yüzbaşı İsmail Coşkun, böyle hazin ve acıklı bir hatıra ile bütün sevdiklerini iç acısı içinde bırakarak söndü, gitti.

Çukurovalı gençler!.. Size temiz ve çalışkan bir ağabayinizin hatırasını anlatırken şunları söylemek istiyorum:

Cenub güneşi bir iklim ifadesi olduğu kadar; bir insan tipi ve karakteri de yaratmıştır.

Çalışkan, duygulu, zeki ve atılgan olmak. O nisbette de çabuk kızmak ve inkisarlara uğramaktır. Bundan sakınınız.

Hayatın hiddete ve inkisarlara kapılmadan serin kanlı hareketlerle kazanılacağını daima hatırdan tutunuz.

Hele merhum sevgili Dr. Coşkun gibi herhangi bir depresyonla sakın hayatınıza kıymaya kalkmayın.

Biliniz ki, önce Tanrı'nın; sonra aile ve yurdunuzun malısınız. İlerde de sizden üreyecek yavrularımızın malı olacaksınız. Hayatın en çetin ve ızdıraplı anlarında dahi onunla mücadelede kaçmayı düşünmeyiniz.

Zavallı Coşkun; size acıklı bir hayat dersi olsun. Onu daima rahmetle ve aynı zamanda acı bir ibretle hatırlayınız.

KOĞUŞ

Göçetmişiz arkış arkış
Dizgini oyuncağım,
Al yelesi kundağımış
Kazlık atında doğmuşum

Kılıc kimindir.. Bilelim?
Barut da kullanır elim
Cenge yabancı değilim
Ateş hottında doğmuşum..

Koğuş.. çatılmış tüfekler
Bir gün çağırırsa eğer
Bekleyen zaferdir.. Zafer..
Ki kanatında doğmuşum!..

Gök — Han

Bahar Gelmiş

Nefes alıştı belli ağaçların,
Çiçeklerde bir ürperti var;
Memnun görünüyor masamdaki heykel
Ümitli ve hayata alışıık
Değişmiş bir yüz gösteriyor aynalar.

Mümkün değil hayattan bıkmak,
Bir yanda boylu boyunca uzanmış;
Uçsuz bucaksız bir yeşil derya
Sağda, solda gülen insanlar
Ve ümit fıskıran toprak..

Hani o, dünkü serseri bulutlar?
Ve yolunu kaybeden kuşlar?
Bir ruh verilmiş.. Ne çabuk!
Siliymiş duvardaki tablonun donukluğu
Müphem bir gülüş kadar sade
Gözlerde gülüyor ufuklar.
Bu gece bir yolcu gelmiş olmalı;
Rüyadan uyanır gibi farkına vardım;
Besbelli her yerde izi var baharın..

A. Celâl Şimşek

NEDAMET

Sen bilirsin suçluyu. masumu tanırım!
Ben böyle mi olacaktım?
Uçsuz bucaksız yollarda,
Böyle hep perişan mi eolaşacaktım?

Eğer Tanırım .
Birgün bitiverirse birden
Bu meçhul diyarlarda yolculuk
Kaçacağıım şehirden
Ve hep hasretini çektiğim köyüme,
Külünde ateşi, bacasında dumanı eksilmeyen
Baba ocağına döneceğim
Artık bende yosun kokan bahçelerde gezeceğim
Ben de herkes gibi tanırım
Kara gözlü genç kızlarla,
Arkadaşlık edeceğim.

Belki bir harman sonu mevsiminde
Komşu kızı Ayşe ile
Düğünümüz olacak
Belki de herşeyden ve herkesten uzak
Ak saçlı anamın dizlerinde
Artık ben de..
Ben de mes'ut olacağım Tanrım

Mustafa Arif Arık

ONA

Hasret dumanlanmış gözümde yaştır
Seni pencereden görelim beri:
Aşk günlüme düşman, sevgi savaştır
Elimi elnie verelim beri.

Eğlenme uzaktan gül bazı bazı !
Cefanı çektiğim öl bazı bazı.

O siyah gözlerin çapkın bakışı
Saplandı ok gibi yarası derin...
Aşk denen rüzgârın kalbe akışı.
Bana düşman olan yine gözlerin

M. Nedim Kuru

İKİNCİ İNÖNÜ ZAFERİ

Sayın dinleyicileri

Türk erkek doğmuş erkek yaşamıştır. Tarihten gelen ve bizden olmayan şu yabancı seste bu hakikatlerin sıcak ifadesi yazar :

«Müsellâh milletin en caulî örneği Türklerdir. Bu diyar, köylünün orak, kâtibin kalem ve hattâ kadınlarının etek tutuşunda silâha sarılmış bir pençe kıvraklığı vardır.»

Sayın dinleyicileri

Gözlerinizi ve kulaklarınızı bir an şanlı maziye çevirin. Orada, kızgın lavları, düşmanı ateşine boğan Türk hürriyetinin yandırdıklarını, tayfun olmuş bir milletin dehşetini görecek, hırsları parçalayan pulat kılıçların şakırtılarını, insafsız zalim kalpleri çığneyen Türk atlarının kıvılcımlı çelik nal seslerini duyacaksınız.

Uzakdoğudan tâ Atlas Okyanusuna kadar uçan zafer kartalları, kanadlarında hep bu şeref miraslarını taşıdılar, kanımızda coşan bahadır sesler, gönümüzde bir çağlayan, cephelerde bir tufan oldu.

Ey Oğuzun ahfâdı, Ergenekonun nesli ulu Türk!
Hint denizinden Şimal Buzdenizine, Çin deni-

zinden Atlantik kıyılarına kadar uçsuz bucaksız ülkelerin fatihi! Kahramanlar kahramanı! Senin göklere ağılan ezeli ve ebedi nağraların halâ gök gürültüleri halinde şu mavi kubbelerdedir.

Altın destanlarının cilavış seslerini duydukça kahramanlık menkibelerini anlatmaya, seni soylamaya ne gerek var?

Lozanın mahir diplomati, Ata'nın eşsiz arkadaşı Kahraman İnönü! Bugün, adını aldığın ceengin destanını kutluyoruz. Sana, Adanadan cenubun bu güzel şehrinde yüz binlerin dilile saygılarımızı sunuyor, selâmlarımızı gönderiyoruz.

Yarattığın bu ünlü zafer kutlu olsun.

Siz ey İstiklâl şehitleri! Aziz ruhlarınız ebediyetlere intikal ettiyse mübarek hatıralarınız kalplerimizdedir. Kurtardığınız istiklâlin, ebediyetlere kadar uyanık koruyucusu kalacağız.

Ve sen ey Ebedî Atal müsterih olabilirsin. Bize bıraktığın mukaddes emanetin, bıraktığın gün gibidir. Kadın ve erkek, beşikte çocuk bu kutsal emanetin şarkısını söylüyor : İstiklâl! İstiklâl! İstiklâl!

Not: İkinci İnönü zaferi münasabıyla Halkevinde verilen hitabe.

G R İ P ve A D A N A

dokunur, iltihaplar, albümün içeme gibi arızalar yapar. Kadınlarda aybaşı bozukluğu yapabilir, hamile kadınların çocuk düşürmesine sebep olur. Küçük çocuklarda çok defa bir menenjit gibi araz verir.

Eğer ortada bir grip salgını yoksa, münferid vakalar çok defa bir menenjit sanılır. Gribin beyinde ve ondan çıkan sinirlerde de iltihap yaptığı görülmüştür. Kulakta orta kulak iltihabı, gözde bazı önemli arızalar, kanamalar yapabilir. Bütün bunlar gribin ne müdhiş bir âfet olduğunu pek aşikâr göstermeğe yeter. Gripteki ölüm nisbeti de bu yüzden haddinden fazlaya çıkmaktadır. Kışın diğer salgın hastalıklarla gribi ayırd etmek zordur. Grip salgını varken kızıl, kızamık, lekeli humma gibi hastalıkların ilk günlerindeki teşhisi mümkün olmaz.

Korunma :

Bütün bir şehir halkını grip salgınından korumak mümkün değildir. Ya kulağa devrindekiler, ya hastalığı yeni geçirmiş olanlar, sokaklarda, ka-

labalık yerlerde, otobüs, sinema, tiyatro, okul gibi yerlerde öksürüp aksıdıkça sağlamlara hastalığı aşılardan dururlar. Bunun önüne geçmek imkânsızdır. Zayıf ve cılız olanlarla hamile kadınlar grip salgını sırasında evlerinde çıkarılmamalı, hastalar ayrı odalarda tecrit edilmelidirler. Gribin aşısı yoktur.

Tedavi :

Özel bir ilâcı olmadığı gibi serumu da yoktur. Görülen her çeşit araza ve ihtilâta göre tedavi yapılır. Ateş devam ettikçe hasta yatakta kalır. Süt, yoğurt, çorbalar, hoşaf gibi sulu yemekler verilir. Soğuktan daima sakınmalıdır. Gribin ihtilâtlarında da yiyecekleri ona göre tanzim etmeli, daima ağır yemekler vermekten sakınmalıdır. Bu ihtilâtlarda gerekli tedaviyi hekime bırakmalı, son zamanlarda moda haline gelen sülfamid cinsinden ilâçları kullanmaktan vaz geçmelidir. Bir hastalığa ve onun ihtilâtlarına iyi gelecek bir çeşit ilâç henüz keşfedilmemiştir.

TÜRKLE UĞRAŞILMAZ

Dile gel coşan ırmak!..
Dile gel ey kıyı
Sende bir büyük hatıranın izi var!
Anlat bize geçmişini,
Bir şarkı gibi sindirerek gönlümüzü
Dinle can kulağıyla
Duyacaksın aksini o Bakir sesin..
Ruhunda kaynaşmış olan o nefesin,
Bulacaksın eserini dört bir yanında...
Seni Coşturan bu özlü kanında
Bulacaksın sönmeyen aşkını onun
Olamazdı bir dağ ondan daha yüce...
İnsan başka bir insan olurdu
Mutlak onu görüncü
Bir büyük varlığı Atatürk Adı
Heyhat dünya da onsuz ihtiyarladı..
Ey sonsuz akışları seyret dahan kıyıl..
Dilinde tekrarlayan
Geçmişe ait şarkıyı

Ey denize varan sular
Öyle ise dünyada herşey yalan sular...
Ey tatlı hatıralar!
Ey kıyılar bizi de bağrına sar...
Onun ılık hatırası var ağaran başlarda,
Şu kıyılarda ve şu taşlarda...
Burda bulacak seyredalenlar hayalinde Atasını
Burada alacak aşıklar ellerine sazını,
Burada görecekler karakışların yazını..
Bu kıyıları seyret dahan bir çift mavi gözdü
Bu kıyılarda bir gün o muammayı çözdü..
Çözüldü burada mutlak sırların düğümü
Bugün onu, heyecanla anmak günü...
Toroslardır güneğin yol vermez sıra dağı,
Çukurova tarihte aslanların yatağı...
Kayalar gibi metiniz, dağlar gibi aşılmaz
Tehlikelidir Türkle uğraşılmaz...
Türkle uğraşılmaz..

Aziz Eryalaz

İlk zamanlarda Çukurava ve Civarı

emanet etmesini, Philippe'in kız kardeşi vasıtasile 1000 talan alacağını ve Darius tarafından kazanıldığını bildiren bir mektup aldı.

Bu mektup, kralı büyük bir kararsızlığa sevketti: «Bu ilâcı içecekmiyim? Eğer bu bir zehirse onu hak ettiğim söylenebilir mi? Doktorumun sadakatını ceza ile mi karşılayacağım? Veyahut düşmanı, beni çadırımda vurmasına serbest mi bırakacağım? Hayır! Korkumun sonucuna uğramaktansa başkasının cürmüyle ölmek daha iyidir!» İskender, uzun zaman bocaladıktan sonra, kendisine yazılan mektubu kimseye göstermeksizin yatağının başucuna yerleştirdi. Bu düşüncelerle iki gün geçmiş ve doktorun tayin ettiği gün gelmişti. Philippe, hazırladığı ilâçla içeri girdi; onu gören İskender, yatağında doğrularak bir eline Parmenion'dan gelen mektubu, öbür eline de ilâcı aldı. İlâcı korkusuzca içerken diğer taraftan da mektubu Philippe'e uzattı. Philippe, mektubu okur-

ken İskender gözlerini doktorun yüzünden ayırmıyor, ve bu anda onun vicdanında olup bitenleri yüz hatlarının ifadesinden anlamak istiyordu. Philippe, mektubu bitirdikten sonra, korkudan ziyade yanılmadan mütevellit bir kızgınlık gösterdi. Yatağının ayak ucuna paltosunu ve mektubu atarak: «Kral! Benim hayatım daima sizin emrinizdedir. Fakat şu anda o, sadece mukaddes ve hürmete lâyık olan sözlerinize bağlıdır. Eğer beni, sizin hayatınıza kıymakla itham ediyorlarsa iyileşmeniz masumiyetimi gösterecektir. Ve o zaman hayatınızı kurtardığım için benim hayatımı bağışlıyacaksınız. Size çok sadık olan doktorunuzun sözlerini dinleyerek bu ilâcı tamamen içmenizi rica ederim. (4).

Bu sözler İskendere itimat telkin ettiği gibi, onun ümit ve sevincini artırdı.

— (4) — Quinte — Curce, Histoire d' Alexandre, Le Grand, I. P. 37

Fiyatı 20 Kuruş

BUGÜN Basımevi - ADANA